

Vergaderjaar 2020–2021

35 422

Herstel van de voorzieningen in het bestuur van het openbaar lichaam Sint Eustatius (Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius)

Nr. 11

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 oktober 2020

Inleiding

Wegens grove taakverwaarlozing door het eilandsbestuur van Sint Eustatius is in februari 2018, op grond van de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius, bestuurlijk ingegrepen. Sindsdien wordt hard gewerkt om de grove taakverwaarlozing op alle terreinen te beëindigen en om de voorwaarden van goed bestuur duurzaam te vervullen, zodat een nieuw lokaal eilandsbestuur zijn taken zelfstandig en naar behoren kan uitoefenen. Sinds maart van dit jaar zijn de uitdagende omstandigheden van de Covid-19 crisis daar nog bij gekomen. Met de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius, in werking sinds 16 juli jl., wordt de bestuurlijke ingreep verlengd en in fases afgebouwd.

In de tweede voortgangsrapportage Sint Eustatius¹ zijn twaalf criteria geformuleerd die belangrijke voorwaarden zijn voor goed bestuur en op basis waarvan de voortgang al eerder is getoetst. In de bijlage bij de derde voortgangsrapportage zijn die criteria verder uitgewerkt.² Deze criteria zijn als voorwaarden verbonden aan de fases in de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius. Op het moment dat het eilandsbestuur weer voltallig is, is aan al deze voorwaarden voldaan en wordt verondersteld dat een lokaal bestuur zelfstandig kan functioneren.

Door het vele werk dat inmiddels is verricht door de regeringscommissaris en zijn plaatsvervanger, zijn team en het openbaar lichaam, en de verbeteringen die daardoor binnen het openbaar lichaam zijn bewerkstelligd, is aan de voorwaarden voor het houden van de eilandsraadsverkiezingen voldaan en kan de eerste fase van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius op 21 oktober aanstaande ingaan. Dit is een mooie stap

¹ Kamerstuk 35 000 IV, nr. 29.

² Kamerstuk 35 000 IV, nr. 57.

voorwaarts en in het belang van de inwoners van Sint Eustatius, die met het kiezen van een eilandsraad een belangrijke stap zetten richting het herstel van de democratie.

Deze brief informeert uw Kamer over de voortgang op genoemde voorwaarden en gaat met name uitgebreid in op de stand van zaken en behaalde resultaten betreffende de criteria voorwaardelijk voor het houden van verkiezingen en daarmee de ingang van de eerste fase. De zesde reguliere voortgangsrapportage later dit jaar informeert uw Kamer verder over de ontwikkelingen en projecten buiten genoemde criteria.

Algemeen beeld

Sinds het moment van ingrijpen is veel werk verricht op Sint Eustatius. Hoewel zich ook moeilijkheden hebben voorgedaan en de uitdagingen op het eiland nog steeds niet gering zijn, is op alle terreinen voortgang geboekt. Hier heb ik uw Kamer met de periodieke voortgangsrapportages steeds over geïnformeerd.

Naast het voorbereiden van de verkiezingen en de uitvoering van de vele projecten richt de regeringscommissaris zich sinds maart 2020 ook op het managen van de Covid-19 crisis. Want ook op Sint Eustatius blijft deze crisis een aanhoudende realiteit, juist nu het aantal besmettingen is toegenomen. Het bezweren van de (effecten van de) crisis vraagt veel van de regeringscommissaris en zijn team. Het kost tijd en energie die niet kan worden besteed aan projecten.

Dankzij de diverse steunpakketten van de Nederlandse regering kan de financiële impact voor ondernemers en burgers aanzienlijk worden verzacht. Dat laat onverlet dat de impact op de samenleving groot is, zowel economisch en sociaal als mentaal. De geïsoleerde ligging geldt enigszins als bescherming tegen grootschalige introductie van het virus op het eiland, anderzijds geeft het andere problemen, zoals beperkte aanvoerroutes en een gebrek aan betaalbare vliegverbindingen.

Consensusvorming door middel van dialoog en transparantie is onverminderd een prioriteit van de regeringscommissaris. Nog steeds vinden wekelijkse radio-uitzendingen plaats om de burgers te informeren over ontwikkelingen en is de Social Advisory Board betrokken bij de onderwerpen die opgepakt worden. Dat gebeurt op basis van maandelijks, inmiddels digitale, bijeenkomsten waar naast actuele zaken zoals Covid-19 ook thema's worden besproken als het loslopend vee. Ook is regelmatig overleg met de Centrale Dialoog. In de voorbereiding van de verkiezingen worden politieke partijen en geïnteresseerden uitgenodigd om deel te nemen aan live of online meetings om de dialoog aan te gaan om de stap naar democratisch herstel te ondersteunen. De regeringscommissaris heeft ook een overleg gestart met de Statiaanse lijsttrekkers over de Covid-19 situatie om signalen en zorgen te bespreken.

In de volgende reguliere voortgangsrapportage, die ik dit najaar aan uw Kamer zal verzenden, ga ik nader in op de ontwikkelingen op Sint Eustatius en geef ik een uitgebreide stand van zaken van de voortgang op alle projecten. Ook ga ik dan verder in op de dan actuele Covid-19 situatie op het eiland en de bijkomende effecten ervan.

Vorbereidingen op verkiezingen

Op 21 oktober vindt de eilandsraadsverkiezing op Sint Eustatius plaats. De kandidaatstellingsprocedure is inmiddels afgerond. Er zijn drie lijsten ingediend, met in totaal 26 kandidaten. Hoewel covid-19 de nodige

logistieke uitdagingen oplevert, doen zich op dit moment geen knelpunten voor bij het voorbereiden en organiseren van de verkiezing.

Bij alle verkiezingen die in Europees en Caribisch Nederland plaatsvinden is de inzet er op gericht om de verkiezingen te kunnen organiseren op een wijze waarop het stemmen in het stemlokaal op een veilige manier kan plaatsvinden, het voor stembureauleden veilig is om daar hun werk te doen en kiezers de gang naar het stemlokaal kunnen maken. Of dat mogelijk is hangt af van enerzijds de omstandigheden rond het coronavirus en de maatregelen die nodig zijn om de verspreiding van het virus te bedwingen en anderzijds de waarborgen die in Nederland gelden voor de verkiezingen, zoals toegankelijkheid van de stemming voor de kiezers, controleerbaarheid en transparantie van de uitslagvaststelling. Alles is er op gericht om aan die waarborgen te voldoen.

Met de regeringscommissaris vindt regelmatig overleg plaats over hoe de verkiezingen op de dag van stemming georganiseerd kunnen worden in het licht van covid-19, de maatregelen die gelden op Sint Eustatius op grond van de noodverordening en de waarborgen van het verkiezingsproces.

Op de verkiezingsdag wordt er daarbij op verschillende manieren rekening gehouden met de covid-19 maatregelen, conform het kader dat de Minister van BZK op 1 september jl. aan de gemeenten en openbaar lichamen heeft verstrekt. Dat betreft onder meer het uitzetten van looproutes, het voorzien in desinfectiegel in de stemlokalen en het plaatsen van kuchschermen tussen de stembureauleden en de kiezers. Hiertoe zijn ook extra middelen aan het BES-fonds toegevoegd. Het openbaar lichaam stelt een extra stemlocatie in, zodat kiezers zich meer kunnen spreiden over de twee stemlocaties. Kiezers wordt gevraagd voorafgaand aan de gang naar het stemlokaal zelf de vragen te beantwoorden van de algemeen in Nederland geldende gezondheidscheck. Kiezers die op een van de vragen «ja» antwoorden kunnen een volmacht afgeven. Door middel van voorlichting worden de kiezers voorafgaand aan de verkiezingsdag geïnformeerd over deze maatregelen.

Maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te bestrijden richten zich er op om samenkomsten van personen zo beperkt mogelijk te laten zijn, om thuis te blijven waar mogelijk en om drukte te voorkomen. Het is, hoewel dat thans nog niet het geval is, niet uit te sluiten dat de maatregelen met betrekking tot het coronavirus zodanig zijn dat niet meer op een goede manier invulling is te geven aan de waarborgen van het verkiezingsproces. In die situatie, en dat hebben een aantal landen om ons heen eerder dit jaar gedaan, is uitstel van de verkiezingen noodzakelijk.

Daarnaast is er op dit moment een opkomst bevorderende campagne gaande, uitgevoerd door Rijksdienst Caribisch Nederland, waarbij de bevolking wordt opgeroepen gebruik te maken van hun stemrecht. Ook wordt in de komende periode aandacht besteed aan het informeren van de bevolking over de eerste fase van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius.

Via de Minister van Buitenlandse Zaken heb ik een onafhankelijke en regionale waarnemingsmissie uitgenodigd om de verkiezing waar te nemen en daarover te rapporteren. Ook adviseert een dergelijke missie over eventuele verbeterpunten in het verkiezingsproces. De waarnemers zijn inmiddels op Sint Eustatius aangekomen en begonnen aan hun quarantaine periode.

Motie Kamerlid Van Dam

In reactie op de motie van het lid Van Dam c.s.³, inhoudende zo spoedig mogelijk over te gaan tot het werven en aanstellen van een kwartiermaker-eilandgriffier die in afwachting van de definitieve benoeming van een eilandgriffier door de eilandsraad, nadat de laatste is aangetreden, vormgeeft aan de nieuw op te richten griffie, kan ik uw Kamer mededelen dat op 4 augustus jl. de regeringscommissaris van het openbaar lichaam een kwartiermaker-griffier heeft benoemd die inmiddels in deze functie werkzaam is.

1. Voorwaarden voorafgaand aan fase 1

In fase 1 is er, naast de regeringscommissaris, alleen een eilandsraad. De eilandsraad wordt bij aanvang van fase 1 gekozen. De eilandsraad kan het grootste gedeelte van zijn taken en bevoegdheden meteen uitoefenen. Enkele bevoegdheden worden in een latere fase weer toegekend.

1.1. Kiesregister gereed

Een toets of burgers voldoen aan de eisen die de Kieswet stelt heeft een voldoende betrouwbaar kiesregister opgeleverd. Dit is, met ondersteuning van de Rijksdienst voor identiteitsgegevens, vastgesteld door middel van een controle door huis-aan-huis bezoeken of de in de PIVA (Persoonsinformatievoorziening Nederlandse Antillen) ingeschreven personen daadwerkelijk op het eiland verblijven en in het bezit zijn van een geldig legitimatiebewijs en/of verblijfsvergunning.

1.2. Reorganisatie ambtelijk apparaat gereed

De reorganisatie van het ambtelijk apparaat is in juli 2018 gestart met het opstellen van het personeels- en organisatieplan. Dit is besproken met de vakbond en vastgelegd in een organisatiebesluit. Op 1 september 2019 is de nieuwe organisatie geëffectueerd. Vervolgens zijn de medewerkers geplaatst of herplaatst, waarbij het overgrote deel van de medewerkers de eigen functie volgde. Van de medewerkers van het openbaar lichaam die niet direct geplaatst konden worden is een groot deel op openstaande functies terecht gekomen. Voor een klein aantal is een maatwerkplek gecreëerd en met een enkeling is een uitstroombeginsel getroffen. De nevenfuncties zijn gecontroleerd en geregistreerd.

De afgelopen maanden is door het openbaar lichaam hard gewerkt om vacatures in te vullen, waaronder een aantal sleutelposities, zoals de directeur bedrijfsvoering en klantcontact, het hoofd bestuursondersteuning en een plaatsvervangend eilandsecretaris. Op 1 juli 2020 was van de 162,5 fte binnen het openbaar lichaam 149 fte bezet. Met het recentelijk vullen van een aantal sleutelposities krijgt het openbaar lichaam meer capaciteit voor het verder duurzaam inrichten van de eigen organisatie en kan het zich meer richten op de uitvoeringskracht van de omvangrijke projecten die moeten worden gerealiseerd. De eerder aangestelde verandermanager werkt aan een cultuurveranderingstraject waarmee het ambtelijk apparaat verder wordt verbeterd. Zoals eerder aan uw Kamer aangegeven, vergt de afronding van dit traject meer tijd dan tot de aanstaande verkiezingen.

³ Kamerstuk 35 422, nr. 9.

1.3. Procedures en werkinstructies ambtelijke organisatie en griffie gereed

In 2019 is een groot deel van de procedures en werkinstructies geactualiseerd, waaronder die van de griffie. Sindsdien is echter veel veranderd binnen het openbaar lichaam. In juni 2020 zijn de procedures en werkinstructies geanalyseerd om te bezien of ze actueel en compleet zijn. Hieruit is gebleken dat een aantal beschrijvingen nog bijgewerkt moet worden en dat een deel nog ontbreekt. Ook is niet alles op hetzelfde instructieniveau beschreven.

Het openbaar lichaam heeft een selectie gemaakt van de meest kritieke procedures en werkinstructies en is deze aan het herzien. Deze procedures en werkinstructies zullen vóór 21 oktober a.s. zijn beschreven en beschikbaar zijn voor medewerkers. Dit betreft in ieder geval de procedures die kwetsbaar zijn, die samenhangen met het financiële proces, de procedures voor de verkiezingen en de procedures en instructies voor de griffie. De procedures en werkinstructies van het bestuurscollege (voorwaarde voorafgaand aan fase 2, zie 2.1) zijn door het openbaar lichaam ook als kritisch bestempeld en zijn reeds afgerond en ingevoerd. De beschrijvingen van een aantal minder kritische processen en werkinstructies vergt meer tijd. Dit zal zo snel mogelijk, en in ieder geval gedurende fase 1, worden afgerond.

1.4. Rekenkamer ingesteld

Hoewel in de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (WolBES) indertijd een voor de BES-eilanden gezamenlijke rekenkamer is voorzien, is deze nooit operationeel geworden. De taak van de rekenkamer is het doen van onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het eilandsbestuur gevoerde bestuur. Daarmee is een lokale rekenkamer essentieel voor een transparante publieke verantwoording en controle op lokaal niveau.

Met het instellen van een afzonderlijke rekenkamer voor Sint Eustatius wordt vooruitgelopen op een wijziging van de WolBES op het punt van de gezamenlijkheid. Op 14 mei jl. zijn de leden van de Rekenkamer beëdigd en daarmee is de rekenkamer ingesteld. De leden van de Rekenkamer Sint Eustatius zijn in juni jl. van start gegaan met een eerste interviewronde om een algemeen beeld te krijgen en een onderwerp voor het eerste onderzoek te bepalen.

Dat eerste onderzoek gaat uit naar de kwaliteit van het subsidiebeheer van het openbaar lichaam. Daarbij gaat het om subsidies die het openbaar lichaam zelf verstrekt, zoals aan de openbare bibliotheek, een monumentenstichting en de tourist office. Gekeken wordt onder meer naar de afspraken over de besteding van deze lokale middelen en de te leveren prestaties.

1.5. Opleidingsprogramma potentiële politici aangeboden

In februari is de eerste informatiebijeenkomst op Sint Eustatius georganiseerd om burgers te informeren en enthousiasmeren over de mogelijkheden van de lokale politiek. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Nederlands Instituut voor Meerpartijen Democratie (NIMD) en de Kiesraad hebben presentaties verzorgd. Vervolgens zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd met diverse sprekers uit de regio. Ook deze bijeenkomsten hadden als doel om burgers te informeren en enthousiasmeren over een eventuele politieke carrière. Vanwege Covid-19 zijn afwisselend digitale en fysieke bijeenkomsten georganiseerd.

Begin oktober worden er trainingen aangeboden aan de kandidaten van de geregistreerde politieke partijen. Tijdens deze trainingen zal meer de diepte worden ingegaan over de (vooralsnog beperktere) bevoegdheden van de eilandsraad na de verkiezingen. Ook staan tijdens de training belangrijke competenties centraal, zoals spreken in het openbaar en debatteren. Deze trainingen worden vanwege Covid-19 digitaal aangeboden. Ten slotte wordt er een onlinetraining aangeboden over campagnevoering.

2. Voorwaarden voorafgaand aan fase 2

Bij de aanvang van fase 2 (artikel 13 Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) benoemt de eilandsraad de gedeputeerden. De gedeputeerden vormen samen met de regeringscommissaris het bestuurscollege.

2.1. Procedures en werkinstructies bestuurscollege afgerond

Alle procedures en werkinstructies voor het bestuurscollege zijn afgerond en vastgesteld door de regeringscommissaris. Het openbaar lichaam werkt al geruime tijd conform deze nieuwe procedures.

2.2. Verordeningen vaststellen en in werking

Het openbaar lichaam kent ruim honderd verordeningen en bijhorende besluiten, waarvan een groot deel niet actueel was. Inmiddels is meer dan 60% van alle verordeningen en eilandsbesluiten getoetst op rechtmatigheid en doelmatigheid en zijn deze waar nodig herzien en geactualiseerd. De financiële verordeningen worden momenteel ook herzien en indien nodig geactualiseerd. De (vernieuwde) inhoud van de verordeningen en eilandsbesluiten wordt besproken met afdelingen binnen het openbaar lichaam en stakeholders op Sint Eustatius, alvorens deze in werking treden. De nieuwe verordeningen en eilandsbesluiten worden tevens gepubliceerd op de website van het openbaar lichaam. Voor deze aanpak is gekozen om de implementatie, de daadwerkelijke naleving en de uitvoering van de lokale regelgeving te kunnen vergemakkelijken en realiseren. De verwachting is dat afronding van dit project vóór het einde van 2020 plaatsvindt.

2.3. Administraties vergunning-/ontheffingsverlening, subsidieverlening, kadasterfunctie op orde

In 2018 is geconstateerd dat administraties veelal niet op orde waren en (ernstige) tekortkomingen hadden. Het openbaar lichaam is sindsdien bezig met een flinke inhaalslag. Inmiddels is van de 17 administraties van het openbaar lichaam ongeveer de helft geactualiseerd. Aan het Kadaster en de Belastingdienst wordt nog gewerkt. Zo wordt samen met Kadaster Nederland en Kadaster Bonaire een plan van aanpak uitgevoerd, waarin afspraken zijn opgenomen om achterstanden weg te werken. De Kadasterwet BES is inmiddels aangenomen door het parlement en treedt op 1 januari 2021 in werking. Deze wet regelt dat de kadasterfunctie in Caribisch Nederland wordt uitgeoefend door het Kadaster Nederland. Met de Belastingdienst CN is afgesproken dat zij, na de modernisering van alle financiële verordeningen, de inning en invordering van de lokale belastingen zullen overnemen.

2.4. Toezicht en handhaving (beleid + aanstelling en opleiding personeel) op orde

Het openbaar lichaam moet nog stappen zetten om het toezicht- en handhavinginstrumentarium op orde te krijgen. De functie is voorsnog te mager ingericht, hetgeen problematisch is voor infrastructurele projecten. Vanuit mijn departement wordt met het openbaar lichaam samen gekeken of vanuit Europees Nederland ondersteuning hiervoor kan worden geleverd. Wel zijn al verbeterstappen gezet. Zo is na de reorganisatie gestart met het opleiden van het zittende toezichts- en handhavingspersoneel.

3. Voorwaarden voorafgaand aan fase 2.1

Bij aanvang van fase 2.1 (artikel 14 Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) worden de taken/bevoegdheden van de eilandsraad en het bestuurscollege ten opzichte van de ambtelijke organisatie, inclusief de griffie, met inbegrip van het nemen van rechtspositionele beslissingen (benoeming, schorsing en ontslag van ambtenaren) hersteld. In deze fase doet de regeringscommissaris de reguliere goedkeuring van personeelsbesluiten, in plaats van de Rijksvertegenwoordiger.

3.1. Afronden aangeboden opleidingsprogramma ambtelijk vakmanschap ambtenaren

In het door het bestuurscollege vastgestelde organisatiebesluit wordt jaarlijks een opleidingsprogramma voor medewerkers en managers vastgelegd. Dit opleidingsprogramma voorziet in de generieke opleiding van medewerkers en ziet op datgene wat noodzakelijk is voor de uitoefening van hun functie. Daarnaast wordt opgeleid in project- en programmamanagement. Bijzondere uitkeringen worden regelmatig opgezet in projecten, waarbij een projectmatige aanpak nodig is. Alle beleidsmedewerkers en coördinatoren hebben een opleiding aangeboden gekregen over de beleidscyclus en hoe die vorm te geven. Op een later moment is voorzien in specifieke trainingen. Deze volgen uit de gesprekken over persoonlijke ontwikkeling. Dit jaar zijn directeuren en businessunitmanagers met een Management Development (MD) programma gestart. Dit programma loopt tot het einde van dit jaar. In deze MD-training wordt ingegaan op gezamenlijk leiderschap binnen het openbaar lichaam. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de vormgeving van de gesprekscyclus, het voeren van slechtnieuwsgesprekken en integriteit. Ook de samenwerking binnen het leidinggevend kader komt aan bod.

3.2. Afronden aangeboden opleidingsprogramma raadsleden en gedeputeerden

Na de verkiezing op 21 oktober aanstaande zal worden geïnventariseerd waar de gekozen eilandsraadsleden behoefte aan hebben op het gebied van training en opleiding, om zoveel mogelijk op die behoefte aan te sluiten naast de trainingen die politieke partijen voor de eigen leden organiseren. Dit kan zich richten op kennis en/of competenties. Trainingen kunnen zowel in groepsverband als individueel plaatsvinden, bijvoorbeeld door middel van coaching. Dit wordt nog nader uitgewerkt. Het volgen van de aangeboden trainingen is niet verplicht.

3.3. Personeelsbeleid op orde en rechtspositionele regelgeving opnieuw vastgesteld.

Het personeelsbeleid is op orde. Dat betekent dat relevante besluiten (zoals bezoldiging, werktijden en verlof, gezondheid en arbeidsomstandigheden) op basis van een wettelijke grondslag (zoals gratificatie-besluit, alcohol en drugs besluit, bezoldigingsbesluit) aanwezig zijn. Vóór eind 2020 wordt een review gedaan of actualisatie noodzakelijk is.

De richtlijnen voor rechtspositionele regelgeving worden opgevolgd. Er wordt gewerkt aan het opzetten van een Bezwarencommissie en een Integriteitscommissie. Beide commissies zijn onafhankelijk. Het openbaar lichaam streeft ernaar dit in het eerste kwartaal van 2021 gereed te hebben.

4. Voorwaarden voorafgaand aan fase 2.2

Bij aanvang van fase 2.2 (artikel 15 Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) worden de taken en bevoegdheden van de eilandsraad en het bestuurscollege op grond van de FinBES hersteld. De regeringscommissaris doet de reguliere goedkeuring van alle besluiten op grond van de FinBES, in plaats van de Rijksvertegenwoordiger. Dit geldt voor alle besluiten van het bestuurscollege, ook die van financiële aard, en die van de eilandsraad wanneer een vastgestelde verordening van financiële aard is.

4.1. Digitaliseren en centraliseren financiële processen

Het digitaliseren van de financiële administratie is per 1 april jl. afgerond, de centralisering vergt meer tijd. Volgens een vaste procedure vindt nauwkeurige afstemming en overig wijzigingsbeheer plaats. Het IT Beheer wordt nog ingericht. Een Audit door de ADR over de inrichting en beheer van de toegang tot het financiële systeem is in voorbereiding.

4.2. Planning- en controlcyclus conform de FinBES

Het openbaar lichaam werkt hard aan de inrichting van de planning- en controlcyclus om deze conform de FinBES te laten verlopen. Het doel is dat de documenten (jaarrekening, (ontwerp)begroting, begrotingswijzigingen en uitvoeringsrapportages) tijdig worden verspreid. Met het tijdig opleveren van de 2e uitvoeringsrapportage is een begin gemaakt met het rapporteren op basis van de functionele indeling conform BBV BES.

Het eindresultaat van deze kwartaalrapportage is binnen het openbaar lichaam met de directies (directeuren en businessunitmanagers) besproken. Hiermee wordt aansluiting gemaakt met het reguliere Planning en Control (P&C) proces.

Ook is het openbaar lichaam gestart met het opstellen van de begroting 2021 zodat dit onderdeel van de P&C cyclus ook door de eigen organisatie vormgegeven wordt. Het opstellen van een goede begroting is door de achterstanden in jaarrekeningen (2017 en 2018) en door moeilijk voorspelbare externe factoren lastig gebleken. Ook in dit kwartaal is verder gegaan met het (gaandeweg) opschonen van de sterk vervuilde administratie van opbrengsten en vorderingen. De jaarrekening 2019 en die van volgende jaren zullen in belangrijke mate door de Businessunit Finance van het openbaar lichaam zelf worden opgemaakt. Het is de bedoeling dat vóór 2021 is aangesloten op de reguliere P&C cyclus.

4.3. Uitvoering acties Plan van aanpak financieel beheer

Vanaf 2019 is al een enorme achterstand weggewerkt met als doel dat de financiële administratie van het openbaar lichaam zo snel mogelijk helemaal bij is en dat de financiële verantwoording zowel de toets der getrouwheid als rechtmatigheid kan doorstaan. Daarbij is het eerstvolgende concrete doel een deugdelijke begroting voor het jaar 2021. Het eindresultaat is dan een goedkeurende verklaring van de externe accountant. De basis voor een goedkeurende verklaring is een in opzet, bestaan en werking goed functionerende administratieve organisatie en interne controle (AO/IC).

Ondanks de diverse vorderingen blijft de verbetering van het financieel beheer achter op de punten met betrekking tot de implementatie en inrichting van een verbijzonderde interne controle binnen het openbaar lichaam en de implementatie van een procedure ten behoeve van deugdelijk budgethouderschap en budgetbeheer. Hier wordt echter met de andere benodigde acties van het Plan van aanpak financieel beheer aan gewerkt.

Het blijft continu een uitdaging de acties inzake het financieel beheer te implementeren, voornamelijk door het ontbreken van de benodigde expertise op het eiland. De afdeling Financiën blijft een aandachtspunt en vergt veel investeringen in personeel en middelen naast externe versterking.

5. Fases 3 en 4

In fase 3 (artikel 16 Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) wordt er een gezaghebber aangesteld. Alle bovengenoemde voorwaarden zijn dan vervuld en alle ondersteunende maatregelen geïmplementeerd. De grove taakverwaarlozing is beëindigd en de functie van regeringscommissaris vervalt. Wanneer de extra bevoegdheden van de Rijksvertegenwoordiger in fase 3 overbodig blijken, volgt fase 4 (artikel 21 Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius) waarin de aanvullende bevoegdheden van de Rijksvertegenwoordiger worden beëindigd. De bestuurlijke situatie is dan volledig genormaliseerd, langs de lijnen van de WolBES en FinBES.

Conclusie

Met de eilandsraadsverkiezingen op 21 oktober breekt er een nieuwe fase aan in de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius en wordt er een belangrijk begin gemaakt met het herstel van de democratie op het eiland. Na genoemde datum hebben de regeringscommissaris en de eilandsraad de gezamenlijke taak om de toekomst van Sint Eustatius in het belang van het eiland en de eilandbewoners verder vorm te geven en om verdere voortgang te realiseren.

Er is nog veel werk te verrichten om goed bestuur duurzaam in te richten en ook in deze uitdagende tijden werken de regeringscommissaris en zijn plaatsvervanger, het lokale team, het openbaar lichaam en de betrokken Haagse departementen hier hard aan. Na de eilandsraadsverkiezingen hoop ik op actieve participatie van de eilandsraad bij het dagelijkse bestuur van het eiland. De regeringscommissaris spant zich daarnaast in

om, overeenkomstig de motie van lid Özütok⁴, samen met de eilandsraad te zorgen voor een route-tijdtabel die verder richting geeft aan volledige terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops

⁴ Kamerstuk 35 422, nr. 8.